

A magyar tervgazdálkodás első éve

1947. augusztus 1-én vette kezdetét a magyar hároméves terv végrehajtása. A terv első éve 1948. július 31-én zárult. Nemcsak az ország szempontjából, de egyéni életünk szempontjából is fontos, hogy a terv célkitűzései megvalósuljanak. Az első év eredményei rendelkezésünkre állnak. Nem érdektelen megvizsgálni ezeket az eredményeket.

Az igazi tervgazdálkodásnak a célkitűzése: a dolgozó nép életszínvonalának emelése. A gazdasági életben alkalmazott rendszabályoknak és intézkedéseknek nem az a célja, hogy az egyéni hasznot, a profitot növelje, hanem, hogy a dolgozó rétegek életét könnyebbé, szebbé, gazdagabbá tegye. A kapitalista rendszerben a tőkés nem mindig azt termeli, ami a széles néprétegeknek szükséges, mert ezzel esetleg nem keres annyit, amennyit szeretne.

Az igazi tervgazdálkodás a szükségleteket, mégpedig a széles dolgozó néprétegek szükségleteit veszi alapul és a szükségletek kielégítését tartja céljának. Egészséges összhangba hozza az egyes termelési ágakat, biztosítja a munkaerő és termelő eszközök egyszerű és gazdaságos kihasználását, a termelt javakat igazságosabban és arányosabban osztja el. Az igazi tervgazdálkodásnak azonban előfeltételei vannak. Ezek: a termelő eszközök egésze, de legalább zöme az államhatalom birtokában, ez utóbbi pedig a dolgozó nép kezében kell, hogy legyen.

A felszabadulás után Magyarországon az államhatalom a reakción aratott sorozatos győzelmek mellett szilárdan a dolgozó nép kezébe került. A tervgazdálkodás mássik előfeltétele, az, hogy a termelő eszközök az államhatalom birtokába kerüljenek, már lassabban és csak részlegesen valósult meg. A szénbányák és nagyüzemek államosítása, amely a földreformot követte, a stabilizáció, a nagybankok, majd a nagyobb üzemek államosítása, mind elengedhetetlen előfeltétele volt a tervgazdálkodás sikerének, annak ellenére, hogy megvalósításukra részben

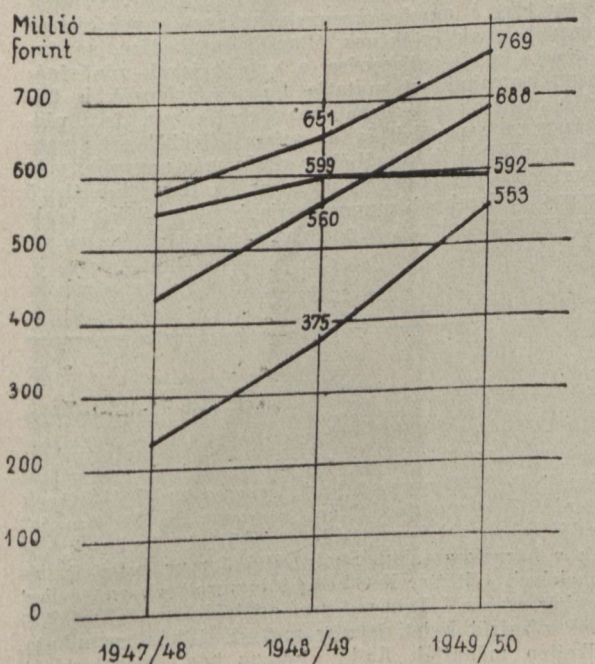
már a hároméves terv megindulása után került sor. A terv három év időtartamra készült, mert a cél az eszközök és az ország állapotának figyelembe vételével kezdetben ennyi idő alatt látszott csak elérhetőnek. Hála a dolgozók lelkes munkájának, a munkásújítkóknak és felhalálóknak, a munkaversenyek hőseinek és általában az egész magyar nép töretlen élniakarásának, ez az idő megrövidíthető és a kitűzött cél két és fél év alatt is megvalósítható. 1949. december 31-én ér véget tehát a hároméves terv, melynek első éve most zárult.

A hároméves terv négy nagy részt különböztet meg a nemzetgazdaság területén. Ezek: mezőgazdasági, ipar és bányászati, közlekedési, szociális és kulturális részek. A tervszerű fejlesztés egyik legfontosabb tényezője a beruházások. Hatalmas összegeket irányoztunk elő a hároméves terv keretében a háborús rombolások eltüntetésére, új és korszerű üzemek létesítésére, a mezőgazdaság korszerűbbé és belterjesebbé tételére, szociális és kulturális előhaladásunk biztosítására. 1. ábra. Az előirányzott összegeknél eddig jóval nagyobb összegeket sikerült a kívánt célra fordítani. Az első tervévben előirányzott 1.795 millió forinttal szemben a valóban beruházott összeg kerekén 2.300 millió forint. Ennek az egyes szektorokra való megoszlását a 2. ábra mutatja. Helyszűke nem engedi, hogy az összes beruházásokat és azok hatását gazdasági életünkre részleteiben ismertessük, ezért elégedjünk meg néhány példával.

Túlteljesítettük a tervet a mezőgazdaság olyan ágazataiban, amelyek a parasztság jólétét, gazdasági és kulturális emelkedését szolgálják a termelésen keresztül vagy más módon. Túlhaladtuk az öntözés, állattenyésztés, állami birtokok, szövetkezetek és a falusi lakásépítés tervét. A parasztság a terv révén több ezer vagón nemesített vetőmagot, több ezer vagón különböző műtrágyát kapott kedvezményes áron vagy hitelbe. Tizenegy öntözőrendszer helyett tizenhat építése van folyamatban. Ennek eredménye, hogy idén közel huszonötezer holdon arathatunk rizst. Hónapról-hónapra növekszik a mezőgazdasági gép- és traktorállományok száma, miáltal lehetővé válik az új-gazdák és általában a szegényparasztság megszabadítása a

1. sz. ábra.

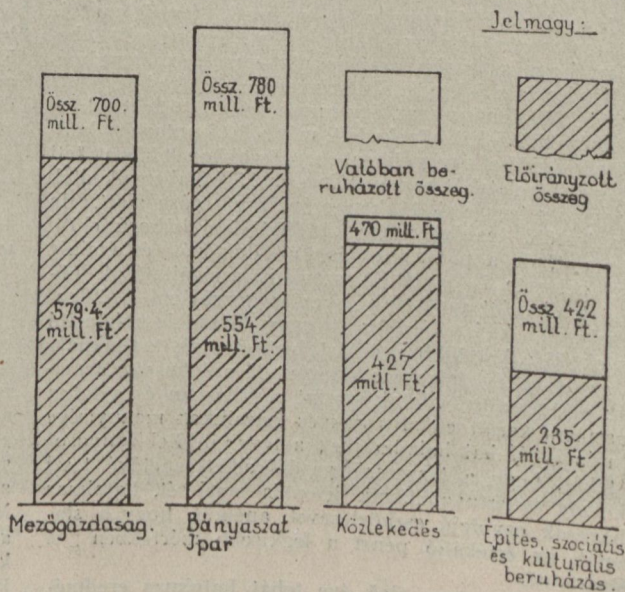
BERUHÁZÁSOK TERVE.

Összesen: 1796 + 2185 + 2604 = 6585

2. sz. ábra.

AZ ELSŐ TERVÉVBEN BERUHÁZOTT ÖSSZEGEK.

zsirosparasztkok kizsákmányolásától. Egyre nagyobb tömegben jut a parasztság nemcsak gépekhez, szerszámokhoz, védő-, permetező- és oltószerekhez, hanem használati, fogyasztási javakhoz is, még hozzá egyre olcsóbb áron.

A bekötőút-építési programot majdnem 100%-ig végrehajtottuk. Közel 100 községbe vezettük be a villanyt. Ezrével épülnek a falusi lakások. Ötvenhat új mezőgazdasági szakoktatási intézmény működik már a terv eredményeképpen.

A legnagyobb feladatokat azonban a terv az *iparra*, illetőleg az *ipari munkásságra* róttá. De éppen e nagy feladatok megvalósítására majdnem annyi beruházást eszközöltünk, mint a mezőgazdaságban. Különösképpen a *bányászat* és *nehézipar* feladatai voltak nagyok, hiszen ezek a magyar ipar alappillérei. Az ipari beruházási tervet általánosságban több mint 40%-kal teljesítettük túl. A *bányászat* beruházásai az előirányzott 140 millió helyett 153 milliót tesznek ki. A *kohászat*, *vas-, acél- és gépgyártás*, azaz a *nehézipar* beruházásai 171.5 millió helyett érték a 266 millió forintot. De túlhaladták az előirányzatot az *aluminiumipar*, a *villamosenergia-termelés*, az *építőanyagipar*, a *faipar*, *textil- és élelmészeti ipar* beruházásai is. Nehézipari és egyéb ipari üzemek új épülnek és teljesítőképességük már eléri és egyes esetekben meghaladja a háború előtti. Hogy csak a legfontosabbakat említsük, új épült a Ganz villamosági, létrejött az állami pamutfontóda, a békebelinél jobb eredménnyel dolgoznak vagon-, mozdony- és egyéb üzemek.

Az ipari beruházások eredménye a *termelésben* is megmutatkozik. A gyáripari termelési terv szerint az első tervévben 11.93 milliárd forint értékű árut kellett volna termelni. A jelenleg rendelkezésünkre álló adatok szerint 11 hónap alatt 11.86 milliárd forint értékű árut termeltünk, ami annyit jelent, hogy kerekén 53%-kal haladtuk túl a stabilizációs év 11 hónapjának termelését, és ha a fejlődés üteme nem változik, az első tervév termelési irányzatát mintegy 10%-kal haladjuk túl. Ez annyit jelent, hogy a magyar gyáripar már az első tervévben elérte az 1938-as termelési szintet.

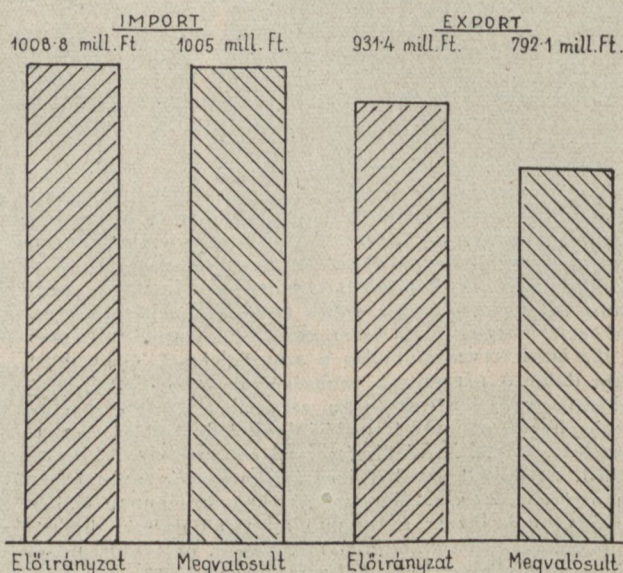
A *közlekedés*, azaz a vasút, hajózás, légiforgalom és posta beruházásai a terv szerint 427 milliót tettek volna ki. Ezzel szemben a valóban végrehajtott beruházások összege 470 millió forint. Hídaink, vasútaink, közutaink szemmel láthatólag rohamtempóban épülnek újjá. Vasútaink az áruszállítás tekintetében már áprilisban meghaladják az 1938. évi teljesítményt. Ugyanekkor már 28%-kal több utast szállítottak, mint békében. Autóállományunk 54%-kal magasabb a békebelinél, a teherautók és motorkerékpárok száma közel háromszorosa a békebelinek, míg a személyautók száma csak kétharmada annak. A posta forgalma legtöbb területen szintén elérte, vagy meghaladta a békebelit.

A hároméves terv főfeladatának a dolgozó lakosság életszínvonalának emelését tűzte ki. A termelési terv teljesítésével együttjár, hogy a nemzeti jövedelem is jelentősen meghaladta az előirányzottat. Emiatt vált lehetővé az, hogy a tavalai aszályos év rossz terméseredménye ellenére is a lakosság életszínvonala emelkedett. 1947. júliustól 1948. júniusig az egy munkásra eső átlagos havi munkabér 41.5%-kal növekedett, míg a létfenntartási költségek növekedése ugyanebben az időszakban 14%-ot tett ki. A reálbérek tehát hozzávetőlegesen 25%-kal emelkedtek a hároméves terv első 11 hónapjának leforgása alatt. Ma már a legtöbb iparágban megközelítettük a háború előtti színvonalat, de a parasztság és a dolgozó értelmiség anyagi helyzete is javult. A szociális szolgáltatások növekedő tendenciát mutatnak és ez is hozzájárul a dolgozók helyzetének javulásához. A nagy társadalombiztosító intézetek 75%-kal több juttatást biztosítottak tagjaiknak, mint az előző év folyamán. Megjavult a lakosság árulatlása: a statisztikai adatok szerint a városban és a falun fogyasztásra került élelmiszerek és iparcikkek mennyisége több mint 40%-kal haladta meg a tavalyit. Bebizonyosodott tehát, hogy a tervszerű gazdálkodás lehetővé teszi a lakosság életszínvonalának jelentős emelését, hatalmas beruházások egyidejű eszközlésével, anélkül, hogy a stabilizációt, az értékkáló pénzt a legkisebb mértékben is veszélyeztetné.

A hároméves terv első éve tehát hatalmas eredmé-

3. sz. dbra.

A KÜLKERESKEDELMI FORGALOM ALAKULÁSA AZ ELSŐ TERVEVBEN

nyeket hozott, nemcsak beváltotta a hozzáfűzött reményeket, hanem túl is szárnyalta azokat. Vannak azonban gazdasági életünknek gyenge oldalai és pontjai is, amelyek a jövőben javítanunk kell. Így többet kell tennünk a munka termelékenységének fokozására, a termelés tervszerű újjászervezésére (racionalizálására), a szakmunkások kiképzésére, a munkanélküliség csökkentésére, a termelt javak minőségének fokozására is. Kereskedelmi életünk nagyrészt még a magánspekuláció befolyása alatt áll. Ennek, valamint minőségi termelésünk hiányosságainak következtében kivitelünk az előirányzat mögött maradt. (3. ábra). Ebből kifolyólag a hiányzó nyersanyagok behozatalát nem tudjuk olyan mérvben emelni, hogy jelentős készleteket halmozhatnánk fel, amelyek a termelés zökkenésmentes emelkedését biztosítani tudnák.

A hibákat nemcsak vezetőink, de a dolgozó tömegek is felismerték. A munkaversenyek, az egy munkáskézre eső termelt javak értékének állandó emelkedése, az önköltség és a selejt csökkenése, a termelt javak minőségének javulása mind azt mutatja, hogy a dolgozók is felismerték nemcsak a terv hatalmas lehetőségeit, de a végrehajtás gyenge pontjait is, és szívvel-lélekkel azon vannak, hogy a hibák kiküszöbölése révén még nagyobb, még hatalmasabb eredmények szülessenek. A terv következő 5 hónapos időszakba bizonyosan újabb bizonyítékát fogja adni a magyar dolgozó nép élniakarásának és felemelkedésének.

Láng Győző

Kálló esperes újabb emléktáblájának leleplezése

A „Honvéd” folyó évi február-márciusi számában beszámolt Kálló Ferenc tábori esperes emléktáblájának leleplezéséről. Augusztus 22-én Szarvason az „Új Kenyér” ünnepelésével egyidőben újabb emléktáblát lepleztek le annak a házának a falán, ahol Kálló Ferenc született és gyermekéveit töltötte. Két beszéd hangzott el, az egyiket az egyház részéről Fetzter József apátplébános, a másikat a MDP részéről Keleti Ferenc megyei titkár mondta. Mindketten méltatták Kálló Ferenc hős magatartását, akit a nyilas örület pusztított el, mert „nyíltan és bátran ki merte mondani 1944-ben, hogy az országot pusztulásba viszi a népellenes gyilkos társaság.”